

EZ AZ IGAZ UT!...

Montreal francia város, még pedig a javából. Ez utóbbit úgy értelmezzük, hogy ember legyen a talpán, aki elismerést, megbecsülést tud szerezni magának vagy fajtájának ott — ha csak nem francia. Mert lehet ez a nép talán kevésbé nyit szívé, adott szavára nem annyira büszke, vagy pedig kevésbé dolgos, mint a magyar, azt el kell ismernünk róla, hogy igenis összetart és támogatja egymást, ha kell a féltől ellen.

Miután ezt előrebocsátottuk, adjuk át a szót egy öreg nyugati magyarnak, hogy azután ismét visszatérjünk Francia-Kanada székfűrésze. Mert akadt még ebben a sivar magyar jelenben is olyan magyar vívmány, amely előtt meghajol Kelet és Nyugat, pionír bevándorló és bennszülött kanadai egyaránt. Miről van szó? Nem kisebb dologról, minthogy végre akadt egy magyar telep, mely nemcsak kitermelte, hanem el is helyezte a képesített magyar nemzedéket. Ezt a mindenképpen dicséretre méltó magyar eredményt azután elismerte az új-kanadai lapok is dicsérettel emlékeznek meg ezzel kapcsolatban fajnunk kanadai kultur-törékvéséről és becsületes céljairól.

Maguk a pionírok szintén belájták a fiatalok taníttatásának fontosságát. Ezt bizonyítja egy magyar préri-farmer toliból eredő levél is: "A mi kanadai születésű fiaink és leányaink kitaníttatására van elsősorban is szükség, de csak akkor, ha el is helyezük őket a magunk telepén. Másként aligha küzdhetünk eredményesen fajnunk érvényesüléséért itt, a jobban felkészült nemzetiségek közé élve. Elég baj az, hogy mindenre akadt pénz régebben — amikor még jobban ment a dolgunk — és aránylag kevés olya kevés azon kanadai születésű magyarok száma, akik kitanultak volna, majd pedig saját környezetükben elláthaták volna az egészségügyi, közoktatási s jogvédelmi szolgálatot, ha mást nem is. Hiszen még magyar iparost, kereskedőt is kevés magyar helyen találunk, ott pedig, ahol áldozatok árán is neveltek néptanítót magyar családok — ott is más nemzetiségből származók tanítanak az iskolában..." írja többek között a saskatchewanai honfoglaló pionír-magyar.

Hát különösen ez az utolsó, jogos panasszal teli mondat az, amire megadta a választ Stockholm. A "sok halm" vidékén létesült magyar telepen ugyanis két (hozzá másk telepről való!) derék magyar gazda lányának juttatta az iskola vezetősége a tanítónői állásokat. Ezzel a dicséretreméltó cselekedettel biztosította "Sok-halm" nemcsak az ifju nemzedék gondos és szeretetteljes nevelését, hanem heti néhány órai magyar oktatást is rendszerezte. Szociális szempontból pedig példát mutatott azzal a többi magyar telepek, hogy vegyék pártfogásukba azon szülőket, akik magyar szívekkel és kanadai képzettségükkel hívatottak arra, hogy szellemileg előkészítsék az életre a kanadai magyar jóvendőt.

A montreali "La Presse", ez a naponta 170 ezer példányban megjelenő nagy francia újság szintén elismerését fejezte ki egyik legutóbbi számában a stockholmi tanító-nővérek működésével kapcsolatban; tette ezt azon alkalomból, hogy Dr. Winter Károly főkonzul Montrealba is meghívta a népszerű "szürke-nénikeket", hogy majdan talán hivatásosnak igazolt tanítónőkként irányíthassák a kanadai kis magyarok iskolázását. Nagy magyar eredmény ez mindenképpen, különösen, ha figyelemmel kísérjük azt a komoly munkát, amit a montreali és nagyobb magyar tömörülések vasárnapi iskolái már eddig is felmutattak.

Nem a stockholmi kis magyar tanítónőknél és áldásos munkát kifejtő rendjüknél kívánunk ezuttal propagandát csinálni, hiszen oly szerények, hogy még felvilágosítást sem igen adnak — ha megsejtik, hogy újságikról lesz szó. De amidőn örömmel és méltó büszkeséggel kiáltjuk Kanada minden tájára felé, hogy már olyan magyar telepünk is van, ahol két kanadai születésű, de fajtánkbeli tanítónő tanít, akkor ez a tény elismerést jelent egyúttal azok részére is, akik ennek a szellemi eredménynek fontosságát méltányolják és pártfogásukba veszik azokat, akik azt működésükkel és céltűzésükkel valóban kiérdemelték.

A szomorú kívándorló-sorban semmi sem biztatóbb, mint az, ha nem vesztjük el még a legkétségbeesettebb pillanatokban sem a fejünket és az adottságokhoz mérten készülünk egy szebb jövőre. Ennek pedig egyetlen útja ismeretünk minél szélesebb körű fejlesztése. Mert akkor majd nem kell lenézéssel, kizsákmányolással, féltreértéssel panaszkodnunk, ha majd egyszer a magyar munkás, a magyar farmer gyermeke gyógyítja betegünket, orvosolja sérelmeinket, gondoskodik a nevelésről s nem szorulunk majd a hétköznapi élet minden megnyitkozásában — idegenekre!

A nagytőke vak eszköze volt Machado

Mint már jelentettük az előző Machado cubai elnököt három havi ideiglenes tartózkodási időre beengedte az ottawa bevándorlásiügyi miniszter, annak ellenére, hogy még a kanadai polgári sajtó is mereven állást foglalt az üzelméről hírhedt Machado Kanadába jövele ellen. Miután a kérdés nap-nap után ismét felszínre került, továbbá olyan hírek is keltek szárnyra, mintha az egyik montreali szállodában meghúzózó volt diktátor élete ellen törne a cubai ABC terror-szervezet, nem lesz érdektelen e-y kis bepillantást vetnünk ennek az elvetemült embernek a viselt dolgaiba.

HOGYAN KORMANYOZTAK CUBÁT A NEWYORKI ÜZSÓRASOK?

A titkos összefüggés, amely a Morgan és hívei ellen megindított vizsgálati eljárás és a cubai elnöknek amerikai befolyással történt megbuktatása között fennállott, ma már senki előtt nem titok többé. Machado ugyanis fontos ügyfele volt az amerikai pénzügyeknek, amelynek legfőbb tevékenysége az volt, hogy a fellendülés idején mindenáron külföldi kölcsönöket helyezzenek el és a cserébe kapott nyagyon is kétes értékű kötvényeket roppant haszonnal adják tovább az amerikai kistőknek körében.

Legutóbb 80 millió dollár amerikai tőkét helyeztek el Cubában a Chase National Bank útján és szivattyúzták azt vissza száz és száz kisebb pénzintézetnek keresztül az amerikai kistőknek széles rétegeibe. Annak ellenére, hogy Machado az elnöki tisztség elfogadásakor ünnepléses ígérget tett, hogy hivatal működése alatt nem lesz hajlandó Cuba további el-

Csak a válság legutolsó folyamatainak időpontjában, amikor már hiábavalónak bizonyult minden intézkedés, és amikor Machado már hasztalanul alkalmazta az adóprést a végletekig kifosztott lakossággal szemben, derült ki, hogy a kamatok további törlesztése lehetlenné vált. Ekkor azonban már a hangulat a forrpontra jutott Cuba szigetén.

ATLAG 56 ÉVIG EL AZ EURÓPAI EMBER

Az újabb kimutatások fényt vetnek arra, hogy a különböző európai államokban mi határozza meg az emberek átlagos életkorát.

Kiderült, hogy az északi államokban tovább élnek az emberek, mint lent délen. A hegyi lakók is tovább élnek, mint az alföldiek, a síkon lakók. A hideg, ha nem nagy, szintén erősen hatással van az emberi szervezetre.

Számabájnunk természetesen a közegészségügyi és a társadalmi tényezők is. A tanyán a falun kedvezőbbek az életfeltételek, mint a városokban.

Az új kimutatás szerint Európában a halandóság a legalacsonyabb Svájcban, ahol egy ember átlag 63 évig él. Svájcot követi Norvégia és Finnország.

Középeurópában az ember átlagos életkora 45-56 esztendő. Franciaországban 59, Angliában 60, Skóciában 52. Olaszország északi vidékein átlag 58-60 évig élnek az emberek, míg délen csupán 42 évig, persze átlagosan.

NEM TUDJÁK MEGFEJTENI A MUMIA-REJTÉLYT

Megirtuk, hogy az egyiptomi Yenice közelében végzett ásatások közben egy 1700 éves mumia akadtak. A királyi sír felbontásakor a munkát irányító Buxton tanár hirtelen megremegett és eszméletlenül dőlt a körülötte állók karjába. Napokon át fektült az adani kórházban, de az orvosok tehetetlenek voltak vele. A professor anélkül, hogy egy pillanatra is megághoz tért volna, augusztus hó 28-án meghalt. Holttestét felboncolták, de — nem tudták megállapítani halála okát.

ÉVI \$2.-ÉRT KÉTSZER KAPJA HETENKÉNT A LEGJOBB HIRSZOLGALATOT

No, boldogságos Isten! A tanító belépet a terembe. Olyan csendben voltunk, hogy még a szívünk dobogását is hallottuk. Nagyon szorongtunk, hogy mi lesz most. A tanító a katedrához ment és szókat kezdett kiemelni.

A Balog Gyuri titokban a kályha felé sandított. Sanyi éppen akkor dugta ki a fejét a kályha tetőjén, csupa korom volt a pofája. A nagy feketeségben csak a szemét forogtak, fehéredtek.

Olyan neveltséges volt, hogy Gyuri nem állhatta, elcincogta magát.

Sanyi ugyanakkor lehúzódozott a kályhába.

A tanító meghallotta a cincogást, abbahagyta az imádságot és szörnyen leszárdta Balog Gyurit, hogy az akasztófán fejezi be az életét. Még a Miatyánk közben is nevet.

Szegény Gyuri egy szót sem tudott szólni, úgy megijedt.

A tanító újra kezdte az imát. Most meg a Kupac Miska nézett hátra s amint megpillantotta Sanyi kormos képét, ő is elnevette magát.

A tanító erre már rettenetesen megremegett. Ilyesmí nem fordult elő, mióta a puztán működik. Mi történhetett itt. Az imádság közben nevetnek. Torkszakadástól kiabáltak idegesen járkált a két pad-sor között.

Sanyi lapított a kályhában és mikor a tanító kopogásáról hallotta, hogy most a katedra felé megy s a kályhának háttal van, óvatosan elődugta fejét. Az volt a szándéka, hogy a mutatóujjával pisztet int nekünk, hogy el ne áruljuk.

A szándéka azonban balul fordult ki, mert a tanító ugyanabban a pillanatban fordult hátra, mikor inteni akart.

Észrevette. A legelső pillanatban megdöbben, hunyorított egyet, azt hitte, hogy nem jól lát, vagy a szeme káprázott. Olyanfélét látott, mintha a kályhából örögg villant volna elő.

Sanyi persze azonnal visszakapta fejét, mikor a tanító megfordult.

A tanító megdöbbenése azonban csak egy pillanatig tartott, a következő percben már tudott mindent. Felénk fordult és megkérdezte:

— Ki van a kályhában?
Kupac Miska vallott, mintha olvasta volna:
— A Nagy Sándor.
— Hogyan került oda?
Elmondtuk mindent.

A tanító a katedrához ment, kezébe vette a nádpálcát, aztán rákiáltott Sanyira:
— Gyere csak elő, te gazember!

Sanyi ahelyett, hogy előjött volna, inkább lehúzódozott. Majd bolond lesz, hogy előjőjjön, mikor tisztán halotta, hogy a tanító odakint a másvilágon a nádpálcát suhogtatta.

Végül is úgy kellett a kályhát elődönteni, hogy a gyerek napfényre kerüljön. Elő is került, csupa korom volt. Olyan volt, mint a kéményseprő kezében az elhasznált szalmacsutak.

Hozzá még az új ruhája volt rajta, mert a régre az édesanyja aznap tette fölöt.

A tanító pálcá suhogott, hogy így gazember, úgy gazember! Korom csak úgy szállt a teremben.

Sanyi egy alkalmas pillanatban — uccu neki! — kiugrott

„A MUNKÁSSÁG ÉS A BETEGSEGÉLYZÉS ELLEN SENKI SEM SZÓLHAT!”

A WINNIPEGI "MUNKÁS KLUB" HALLGATÓSÁGA ELŐTT ISMERTETTE LAPUNK SZERKESZTŐJE A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" ALLASPONTJÁT

Noha a "Kanadai Magyar Munkás" című, de valójában kommunista hetilap még augusztus 31-iki számában vitára hívta lapunk szerkesztőjét "Egy Munkás Klubtag" aláírással, csak szeptember 26-án jelent meg a "Kanadai Magyar Ujság"-nál két megjelölt, akik a vita-gyűlés idejét közölték. Az "Alberta Hotel" termében megtartott vitaesten mintegy százötvenen jelentek meg, részben a kommunista Munkás Klub tagjai, részben pedig pártatlan érdeklődők.

A Korónyi elnök vezetésével példás rendben lefolyt vitagyűlésen a "Kanadai Magyar Ujság"-ban megjelent állítólagos "rágalmak"-on kívül lapunk szerkesztőjének még a múlt év folyamán írt, de az amerikai magyar naplapok által csak a közelmúltban közölt cikke is szerepelt, mely szerint a Betegsegélyző Szövetség tengerparttól tengerpartig fosztogatja a kanadai magyar munkásságot.

Bácskai szerkesztő erre adott válaszában kijelentette, hogy szó sem lehet a munkásság megrágalmazásáról avagy a betegsegélyzés intézményének megtámadásáról, sőt jelzett cikke az a vádoló által fel nem olvasott részében nagy bűnök bélyegezte ezen kérdés elhanyagolását a multban. Ellenben

cikkének ezen része arra vonatkozott, hogy a Pásztor Miklós évek óta közbeszéd tárgyat képező sikkasztásait közpénzekből fedették; már pedig ha egyenlő mértékkel mérünk, akkor ez éppennyi ellátandó, mintha más követelt el visszaváltást a kanadai magyarságtól beszedett összegekkel.

Kijelentette Bácskai szerkesztő, hogy amennyiben bárki a munkásság soraiból magára sértve érezné az említett cikkeket hajlandó sajnálkozásának kifejezésével elégtételt adni. Viszont a közpénzek eredeti céljától eltérő felhasználásra vonatkozólag felszólította az érdekelteket, hogy amennyiben az állítólagos rágalmat bizonyítani tudják indítsanak haladéktalanul sajtóperet.

Miután több előre kijelölt szónok felszólalása miatt a vi-taest három óra hosszánál is tovább tartott és végül a kiküldött szónokok lapunk "Munkás Ujság" rovatának öszintéségét, illetőleg a munkásság érdekében való megjelenését is kétségbevetették, az elnök szavazásra kérte fel a hallgatóságot, hogy Bácskai szerkesztő egy október folyamán rendezendő vitaest keretében válaszolhasson az elhangzottakra, amit a gyűlés egyhangulag elfogadott.

MAGYAR TUDÓS KERESI AZ ELTŰNT ANGOL KUTATÓT

Nyolc éve már annak, hogy Fawcett, a hírneves angol kutató és utazó, aki különösen Brazília őserengeteinek tanulmányozására tett nagy szolgálatot a tudománynak, nyomtalanul eltűnt. Annakidején az Amazon-dzsungel belsejében lakó fehére indiánokat akarta fölkeresni és tanulmányozni. Ezek rokonságban állnak az apaca-indiánokkal, de eddig még sem európai, sem amerikai

utazó nem akadt nyomukra. Fawcett el is utazott Délamerikába, de többet sem róla, sem a kíséretében levő fiáról s a velük volt fényképsírról semmi hír nem érkezett. A következő években több expedíció indult fölkeresésükre. Fawcett-ot és társait ugyan nem sikerült megtalálniuk, de valamennyien kifejezték azt, hogy a gyanujuknak, hogy az angol tudós valahol a dzsungelben vagy önkényes magányban, vagy pedig az indiánok fogságában él.

Az első sirt Ratti svájci őserdő-vadász hozta. Kijelentette, hogy Fawcettel találkozott az őserdőben. Erre a londoni földrajzi társaság kezdeményezésére elindult az első kutató vállalkozás, amelyet Ratti vezetett. Az expedíció eredmény nélkül tért vissza.

Nagyon érdekesnek ígérkezik a legújabb expedíció, amely Gömörj Oszkár vezetése alatt indul el Fawcett felkutatására. A magyar utazó résztvevő egy spritszita összejevelelen és ezen a megidézett szellem Fawcett jelenlévő özevényének kifejeztette, hogy férje — minden híresztelés ellenére — életben van. Gömörj azt hiszi, hogy az eltűnt angol Kuluene és Xingu között fekvő területen, a brazíliai Matto Grosso vidékén esett fogságba. A magyar utazó, támaszkodva előbbi útjain szerzett tapasztalataira, egészen más utakon akarja ezt a vidéket megközelíteni, mint az eddigi kutatók.

Gömörj vállalkozásának az angol felkutatásán kívül még beszél a fia.

A tanító nagyot nevetett. — Hogy a csuda verje meg a bitang kölykét!

Most ő mondta el a dolgot, úgy ahogy történt.

Erre meg az asszony fakadt ki: — Ó, korcsja! ... Na, majd ellátom a baját!

Hazament, hogy kérdőre vonja fiát. Sanyi azonban akkor már a tanyákon járt s csak két hét múlva került horigra, amikor aztán az apja rendes szó-kas szerint talicskához kötözve szállította az iskolába.

A KÁLYHA

IRTA: NYÁRY ANDOR

A gyereket úgy hívták, hogy Nagy Sándor.

Ha a rosszaságot jelzőkkel jeleznek, úgy mint a dicső tettek elővetőinek a nevé, akkor ez a Nagy Sándor lenne legalább is clyan híres ember, mint történelmi elődje, a másik Nagy Sándor, a régi görögök rettenthetetlen hadvezére.

Hogy milyen rossz volt, erre röviden csak annyit mondok, hogy az apja hetenkint legalább egyszer — ha sikerült neki megfognia — talicskába fektette, kezét és lábát a talicskához kötötte, hogy el ne szaladhasson és úgy tolta el az iskolába. Mikor az iskolához érve, a talicska tartalmát kiborította a tanító elé, a szeme megvilgalt.

— Itt a Sanyi! En elhoztam, de ha tanító ur azt akarja, hogy itt maradjon, akkor vigyázzon rá.

Azzal megfordult és hazagölgött.

A Sanyi meg ott maradt. Ott ám, mert a tanító — ismerve az érdemei gyerek jeles tulajdonságát — a szükséges megállítására megtette az összes óvintézkedést. Legelőször is bezárta a terem ajtaját, a kulcsot kihuzta a zsebébe tette, aztán Sanyit a legerősebb két gyerek közé ültette jól bent a padban. A gyerekeknek pedig meghagyta, hogy vigyázzanak rá, mert ha a széleskörű elővigyázat dacára — talicska szökni, hát felolósó.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

— Sanyi néve van az iskolában értent.

A régi, ócska, állandóan füstölő kályhát kidozták és szép, nagy, embermagasságú kályhát hoztak helyette.

Szép, fényes bőrű fősóz volt. Ugy öntötte a meleget, mintha széllel fujatta volna.

Körüálltunk, úgy bámultuk. A puztán abban az időben — lehet, hogy most is így van — délután is volt előadás.

A szóban levő napon enyhe téli idő volt. A délelőtti meleg még tartotta magát, a tanító nem fűtetett be. A kályha büszkén ácsorgott a sarokban.

Ahányan voltunk, mind köréje sereglettünk s mivel teljesen kihűlt s ezáltal tapintható állapotba került, nagy élvezettel simogattuk az oldalát, hogy milyen sikos. Óvatosságból azonban az újánk hegyét előbb megnyalztuk, hogy ha süt, hát ne fájjon.

De nem sütött. Mivel pedig Sanyit az édesapja a kora délután órákban csipste nyakon s a talicskához kötözve, éppen az előadás megkezdése előtt szállította be az iskolába, ő is közöttünk sürgött-forgott.

Mikor sürgött-forgott. Ő vitte a szót.

Mikor töviről-hegyre körülnézte a kályhát s közben már meg is rugta, hogy kitudul-e, egyszer csak abbéli véleményére adott kifejezést, hogy ez a kályha olyan nagy, hogy ebben meg egy gyerek is elférne.

Ebből igen nagy vita kerekedett.

Horog Jani azt mondta, hogy az nem igaz, hogy egy gyerek elférne benne, mert a gyár úgy fundálta ki, hogy a gyomrába pléhekett tett. A pléhtől nem fér bele a gyerek.

A Porteleki Pista is ezen a nézetben volt. Az állítását igazolta is. Még pedig azzal, hogy egészen bizonyos, hogy a kályha gyomra pléhel van telve, mert az előbb, mikor a Sanyi megrugta, nem kondult, hanem recsent. Ha üres volna, akkor kitudna. Mivel recsent, hát nem üres.

Ez elég tiszta és értelmes magyarázat volt. Igen ám! De Sanyi nem az a gyerek volt, aki egykönnyen engedett volna a maga álláspontjának. Tovább is megmaradt amellett, hogy ő nem bánja, akárki, akármit beszél, de ő tudja, hogy a kályhába elférne egy gyerek.

Mikor ezt a második megállapítását is kétségbevetünk, arca clyan vörös lett, hogy majd kicsattant.

— Nem hiszitek el — kérdezte mérgesen — hogy belefér egy gyerek?

— Nem! — zúgtuk valamennyien.

— Hát majd megmutatom! kiáltotta Sanyi. A katedrához ment, a tanító székét a kályhához vitte, felállt rá, a kályha tetőjét levette, ugrott egyet s a következő pillanatban már el is tűnt a kályhában. Még a feje tetője se látszott ki.

Majd sóbálvánnyá váltunk. Már éppen mentőcsapatot akartunk indítani a Sanyi napfényrehozatalára. De elkéstünk vele, mert a Lajtos Anti, akit vigyáznak állítottunk az ajtó elé, beszaladt a terembe és nagyot kiáltott:

— Gyűn a tanító ur!

— Anyi idők volt csak, hogy a székét a katedra-oz vittük s gyogyosan a helyünkre mentünk. A Sanyi meg a kályhában maradt.